

Република Србија
Министарство пољопривреде,
трговине, шумарства и водопривреде
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

**Орална вакцинација лисица и других дивљих
месоједа против беснила у Србији**

Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Пројекат искорењивања класичне куге свиња и беснила у Републици Србији

- Више деценија класична куга свиња и беснило су приоритетне болести домаћих животиња у Србији
- Искорењивање се финансира из буџета РС
- Од 2010. ЕУ финансијски подржава искорењивање ККС и беснила (ИПА 2008, ИПА 2009)
- Регионални приступ (болести не познају границе):
  - Хрватска,
  - БиХ,
  - Црна Гора,
  - Албанија,
  - Македонија
  - Бугарска и Румунија (земље чланице ЕУ)
- Дугорочни пројекат
- Циљ је потпуно искорењивање ових болести у региону

Беснило

Шта је беснило?

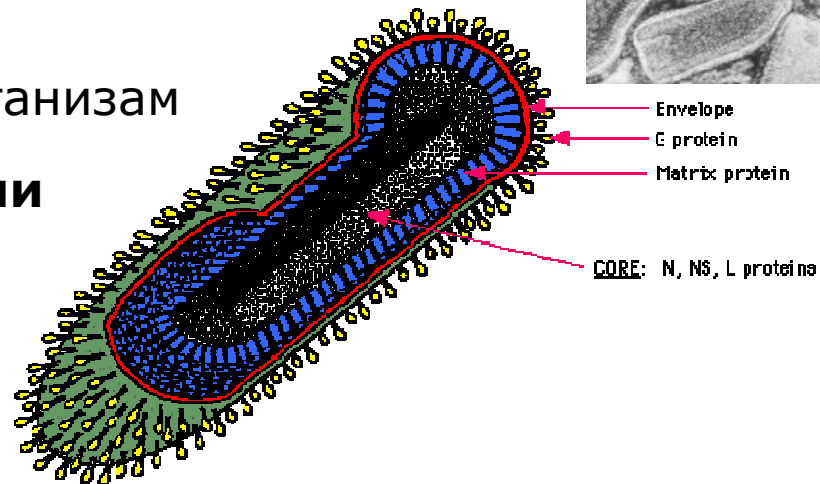
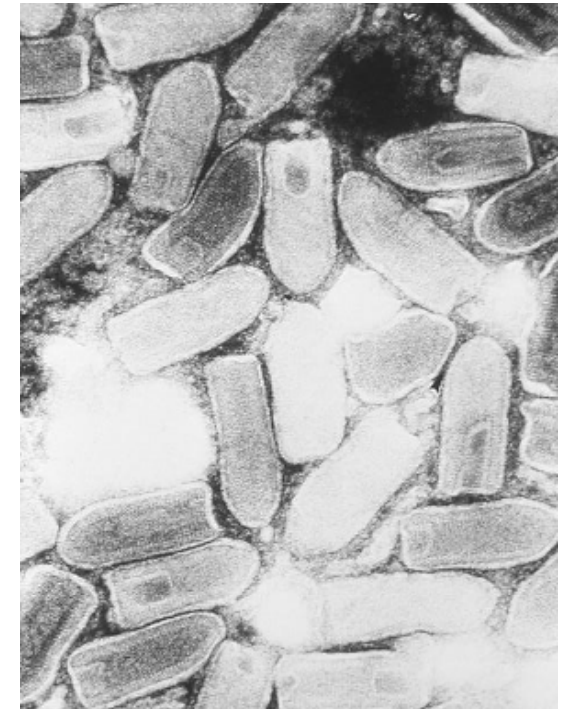
- Смртоносна заразна болест животиња и људи!
- Нема лека! Пацијенти умиру у најтежим мукама.
- Позната од давнина.
  - У Индији позната пре 5.000 година
  - Хамурабијев законик (1.700 г.п.н.е.)
  - Демокрит (500 г.п.н.е.)
  - Аристотел (400 г.п.н.е.)
  - Целсус (100 г.п.н.е.)
- Хомерова Илијада
  - "Само бијесног пса погодит не могу још оног"* (Маретић 1921)
- Француска и Немачка 1271
- Белгија, Шпанија (1500)
- Француска, Италија, Аустро-Угарса, Турска (1600)
- Пастеур, Роух, Цхамберланд и Тхуллиер
- Пастеур – успешна вакцинација пса 1884.
- Пастеур – успешна вакцинација човека 1885.

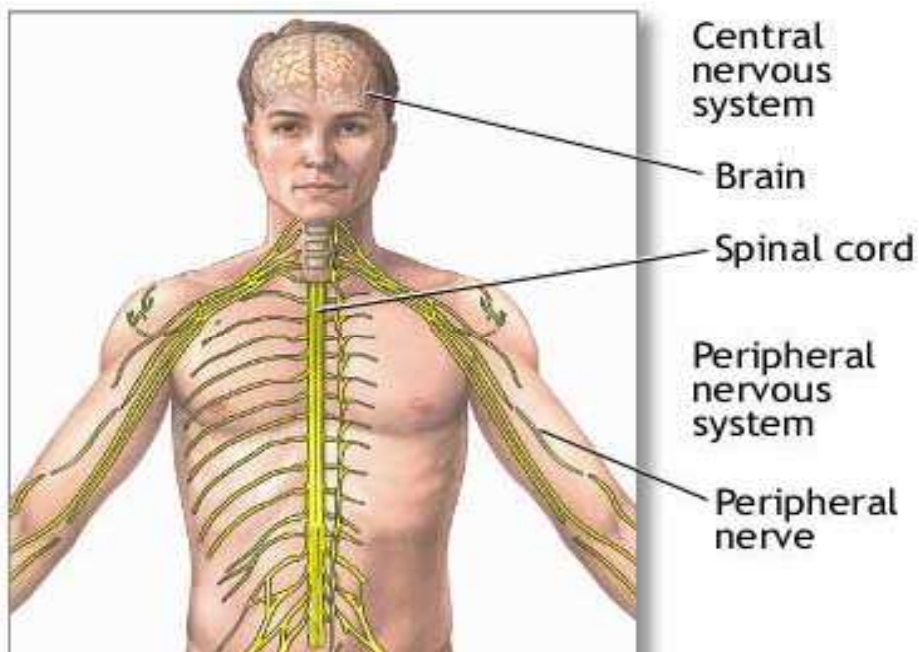
Беснило

Шта изазива беснило?

- Беснило (Rabies, Lyssa) је вирусно обољење које изазива вирус из фамилије Рхабдовиридае.
- Вирус не може да опстане ван ћелије.
- Вирус беснила уноси се у организам сисара најчешће уједом бесне животиње и напада **централни нервни систем**.

Беснило

Шта је централни нервни систем?

- Мозак
- Кичмена мождина

Централни нервни систем управља свим функцијама организма

Европска унија

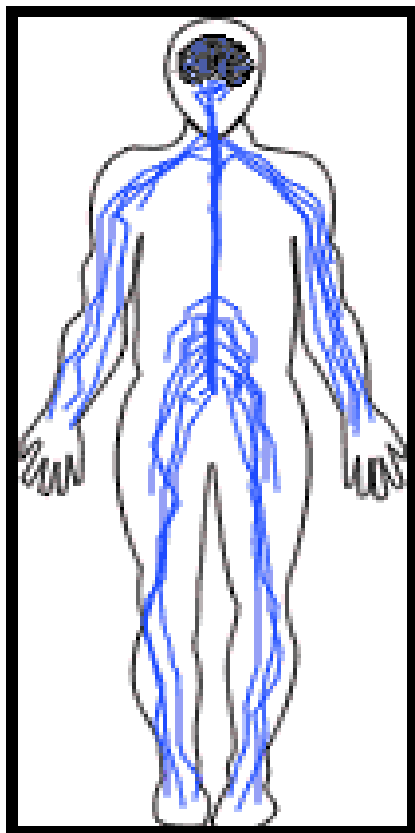
Национални програм за подизање свести о контроли и искорењивању класичне куге свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ПЛУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Беснило

Вирус беснила напада централни нервни систем?

- Вирус беснила улази у организам после уједа
- Путем нервног система, вирус се преноси до мозга
- Након тога, умножени вируси се преносе путем целог нервног система по организму

Европска унија

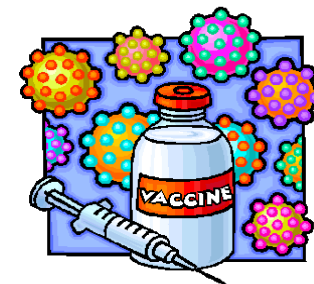
Национални програм за подизање свести о контроли и искорењивању класичне куге свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Беснило

Зашто је беснило толико важно?

- Беснило је болест која се 100% може предупредити
- Кључни фактор спречавања беснила су:
  - власници животиња (одговорно власништво) и
  - спровођење превентивне вакцинације
- И поред тога, 55.000 људи сваке године умре од беснила
- По једна особа на сваких 10 минута
- Око 50% случајева су деца млађа од 15 година
- Развијене земље користе вакцине за животиње и људе у превенцији беснила

Беснило

Како контролисати беснило код дивљих животиња?

- **Орална вакцинација** лисица и других дивљих животиња је једини успешни модел контроле беснила код дивљих животиња.

Европска унија

Национални програм за подизање свести о контоли и искорењивању класичне куге свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Шта је циљ оралне вакцинације?

- Вакцинацијом дивљих животиња, оне постају отпорне на вирус беснила.
- Дугорочно, обезбеђује се прогресивно искорењивање.
- Србија и читав регион постају слободни од беснила.

Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Који су принципи стратегије **оралне вакцинације** примењени у Србији?

- 1. Величина и подручје вакцинације** (цела Србија, цело подручје Балкана)
- 1. Време вакцинације** (два пута годишње, пролеће и јесен)
- 2. Начин дистрибуције вакцина** (путем авиона, понегде може хеликоптерима или ручно).
- 3. Број мамака-вакцина** (прва кампања 20 км², друга, трећа и остале 23 км²)
- 4. Дужина трајања програма вакцинације** (најмање 5 година, најмање две године након последњег случаја код дивљих животиња)
- 5. Циљани мониторинг** (инциденца беснила, конзумирање мамака, сероконверзија, епидемиолошка анализа)

Територија за вакцинацију

- **77.474 км²** - укупна територија Републике Србије без Косова и Метохије (*ЕУ спроводи вакцинацију на подручју КиМ*)
- 24 управна округа и град Београд
- 165 општина, 4.720 насељених места
- Шума - 23.217 км²
- Пољопривредна површина - 64.6 %
- Распрострањеност лисица у Србији
- Процена око 60.000 лисица
- Територија за вакцинацију **61.142 км²**
- Прва кампања (јесен 2010)
  - 20 вакцине / км²
  - ≈ 1.400.000 вакцина
- Друга кампања (пролеће 2011)
  - 23 вакцине / км²
  - ≈ 1.600.000 вакцине

Шта је то мамак са вакцином?

- Мамци су направљени да буду привлачног мириса за лисице.
- *Сертификованог су састава и садрже масти, парафин, рибље брашно, месно-коштано брашно, биомаркер – тетрациклин.*
- Не утичу на ефикасност вакцине
- *Отпорни су на средину и биоразградиви.*
- Мамци имају укус и мирис који је привлачан за више животињских врста.
- *Велики број животињских врста радо конзумира мамке.*
- Око 50% конзумираних мамака поједу лисице.
- *Вакцина код свих изазива имунитет.*
- Густина и број дистрибуираних вакцина је урађена узимајући у обзир и друге животиње које поједу мамак.

Искорењивање беснила код дивљих животиња спроводи се у Србији од јесени 2010. године

- Перорална вакцинација дивљих животиња спроводи се два пута годишње, у пролеће и у јесен
- Оптимално је да се на 1км² дистрибуира 20 мамака са вакцином
- Вакцине се из авиона избацију у одређеним временским интервалима на сваких 500м

Европска унија

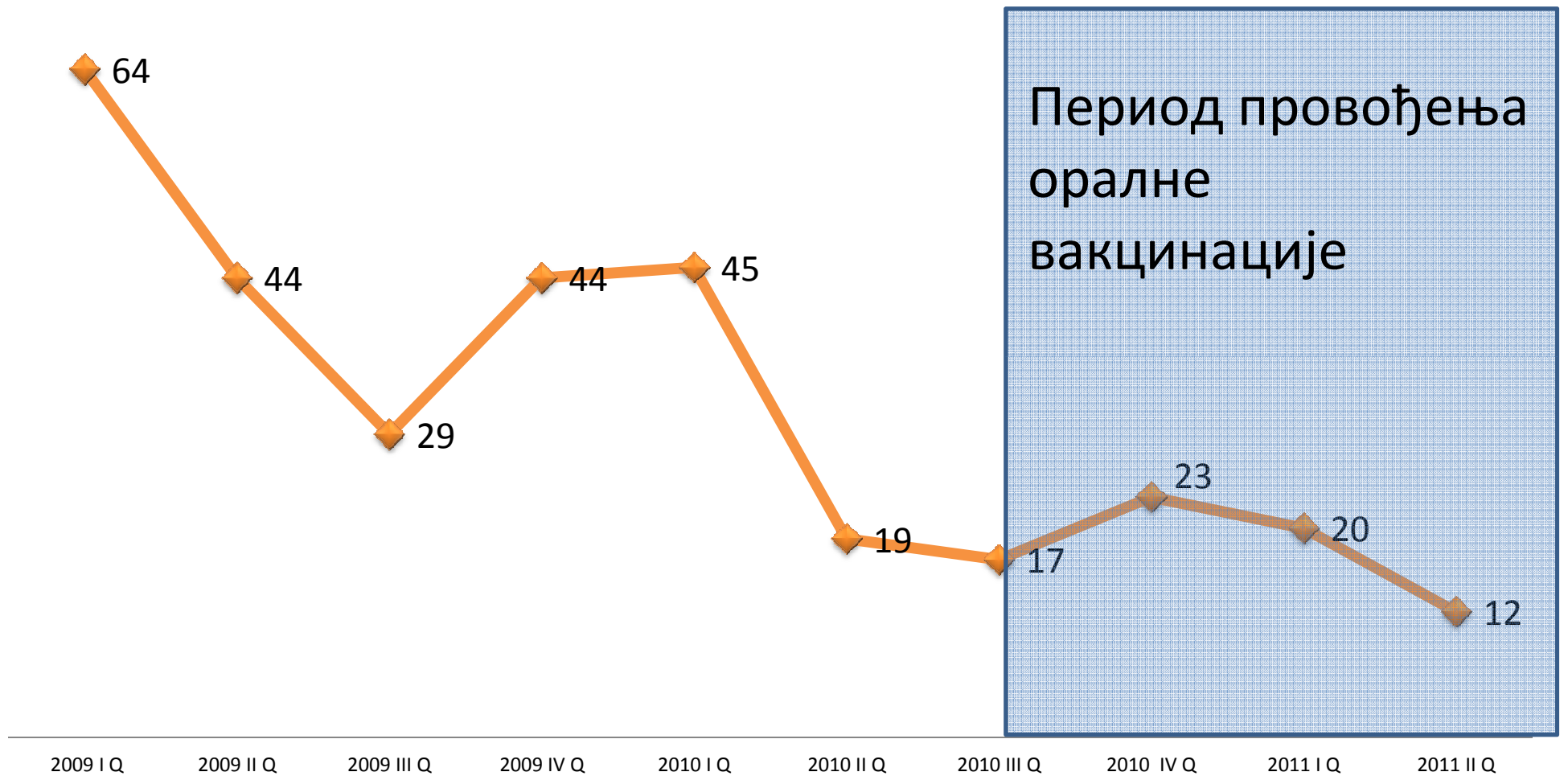
Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Број случајева беснила 2009 – 2011 квартално

◆ Number of rabies cases

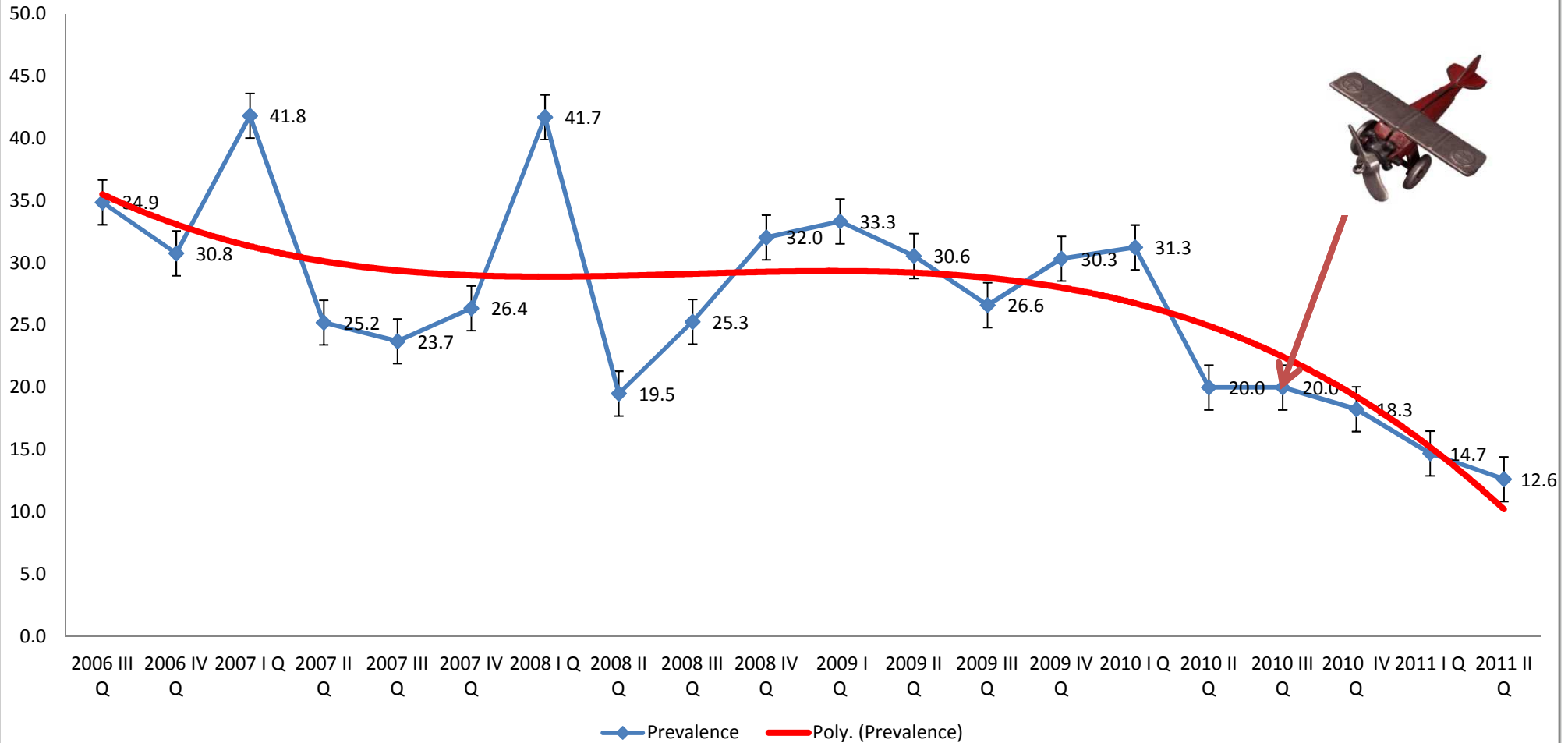
Европска унија

Национални програм за подизање свести о контроли и искорењивању класичне куге свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Преваленција беснила 2006 -2011

Европска унија

Национални програм за подизање свести о контроли и искорењивању класичне куге свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Случајеви беснила 2007-2011

Европска унија

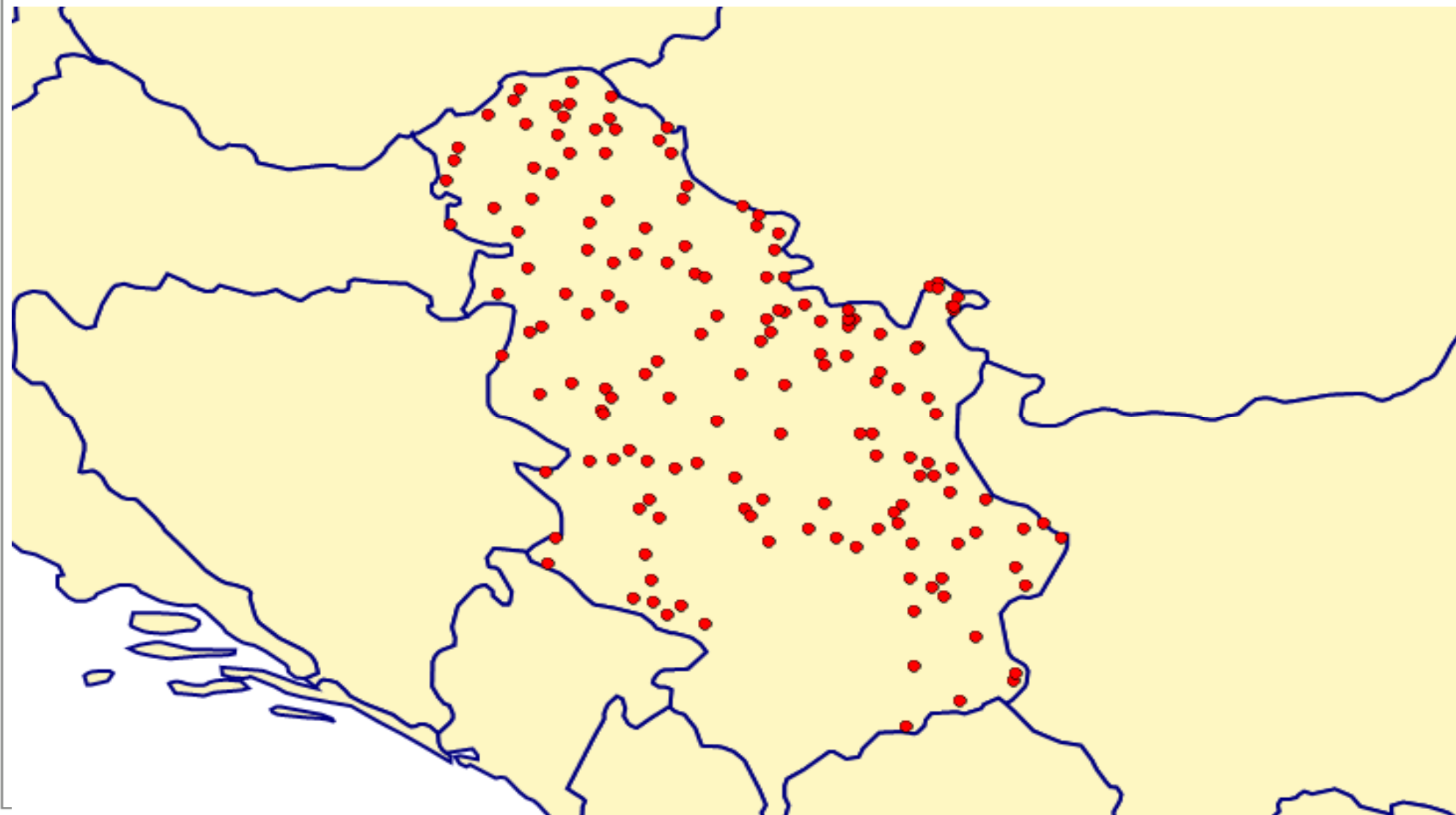
Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

2007

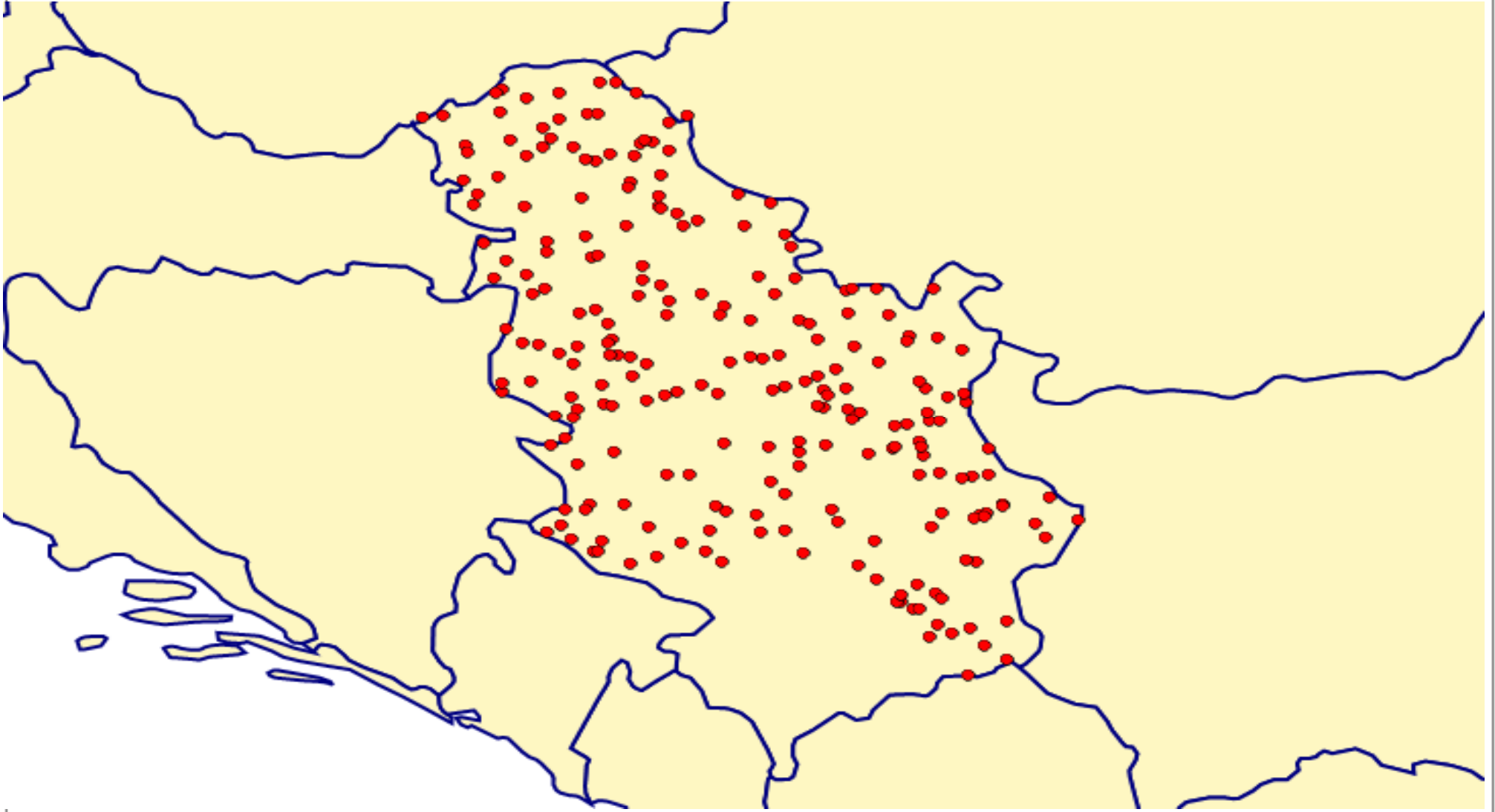
Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ПЛУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

2008

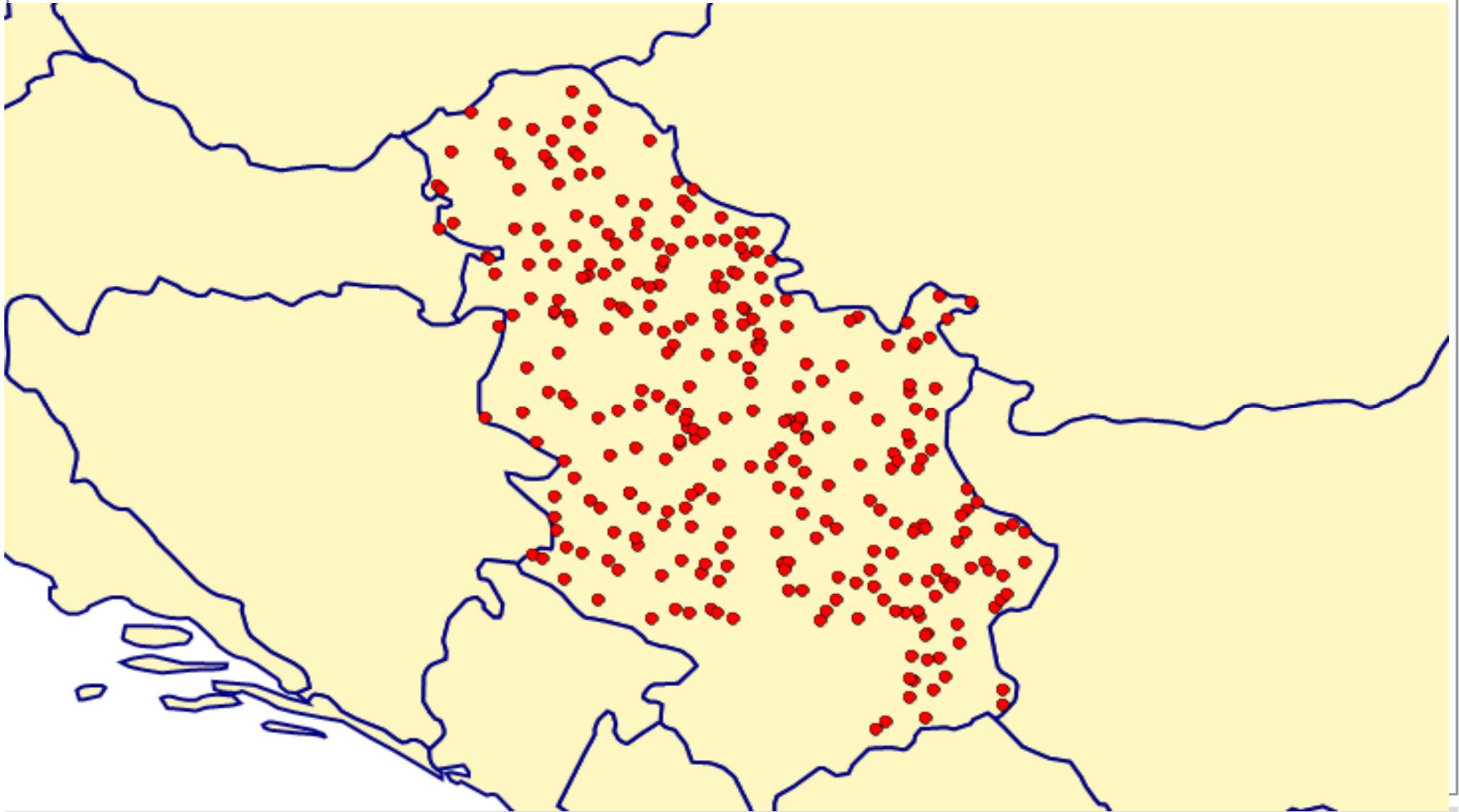
Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ПЛУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

2009

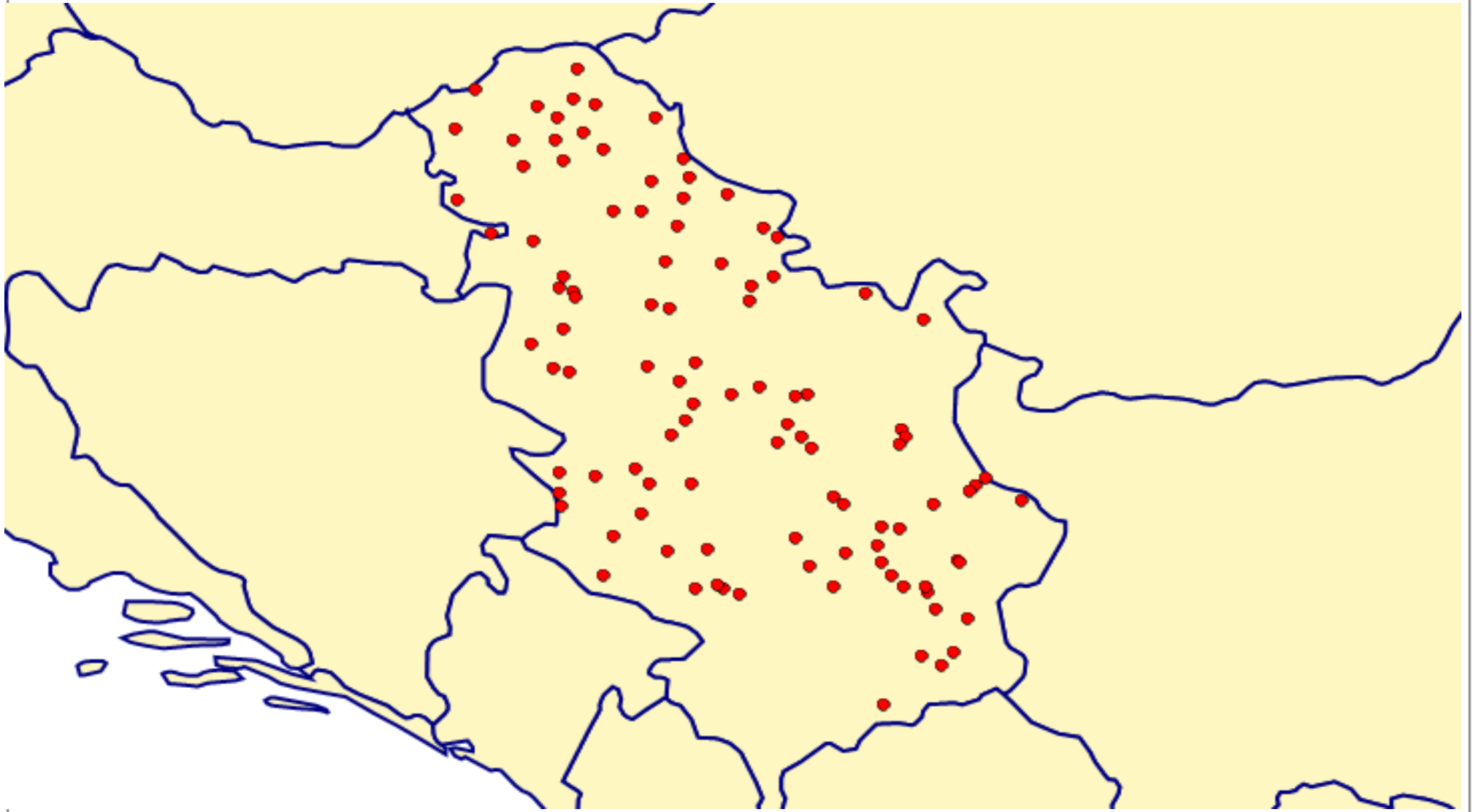
Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ПРЕМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

2010

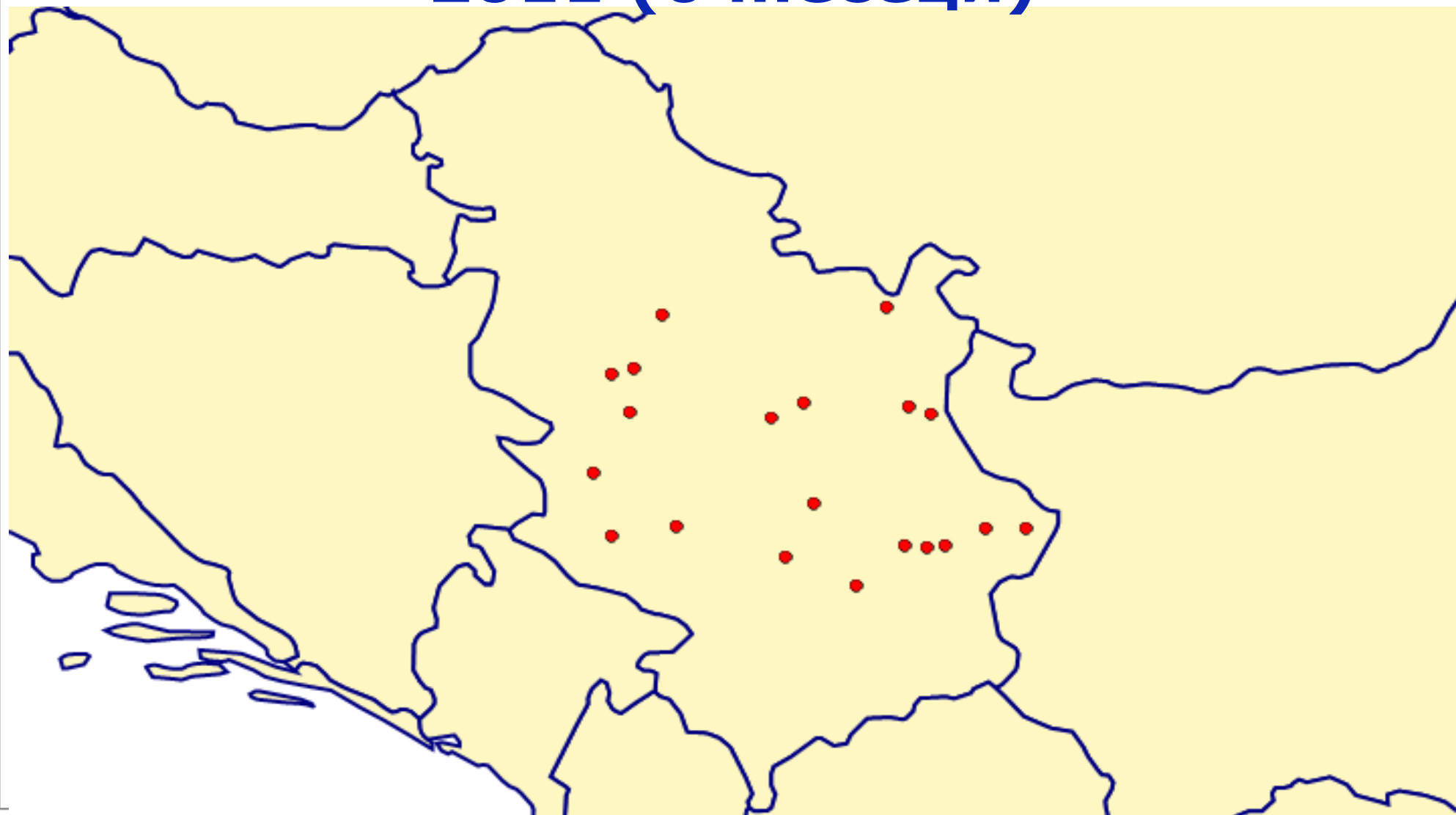
Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ПРЕМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

2011 (6 месеци)

Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ

Да беснило заувек оде у историју!

www.minpolj.gov.rs
www.vet.minpolj.gov.rs
www.worldrabiesday.org
www.who.org
www.oie.int
www.rabiescontrol.net

Европска унија

Национални програм за подизање свести
о контроли и искорењивању класичне куге
свиња и беснила

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ТРГОВИНЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ